

A Kelet-Balkán csúcsain (2. rész)

MAKLEIT LÁSZLÓ
(szöveg és kép)

Látkép a Rila hegyeinek tetejéről

Koszovó elhagyását követően Macedónia felé vettük az irányt. Bár a legdélibb jugoszláv utódállam és egyben Albánia legmagasabb csúcsát, a 2764 méteres Korabot már egy évvel korábban megmáztuk, mégis szükség volt a kitérőre. Bulgária felé a másik lehetőség a Nisen át vezető út lehetett volna, a határ szerb oldalán azonban nem nézik jó szemmel az útlevelemben díszelő koszovói pecsétet. Abban bízunk, Bulgáriából hazafelé tartva ilyen apróságokon már nem akad fenn senki.

ALLAH HEGYÉRŐL...

A bolgár csúcs, a 2925 méteres Muszala Szófiától délre, a Rila-hegységben emelkedik. Amennyiben az Európához tartozó szigetekkel nem számolunk, a Rila a kontinens negyedik legmagasabb hegysége az Alpok, a Sierra Nevada és a Pireneusok után. A Muszala jelenti az egész Balkán-félsziget legkiemelkedőbb pontját, magassága nyolc méterrel felülmúlja a görög Olimposzt is. Neve még az oszmán-török kort idézi, jelentése ugyanis Allah hegye. Magassága

ellenére a csúcs megmászása Borovec felől sem technikai előképzettséget, sem átlagon felüli erőnlétet nem igényel, a településről ráadásul a 2369 méteren fekvő Jastrebec állomás felvonóval is elérhető. Síszezonban vélhetően nehezebb a hegy lábánál szállást találni, nyáron azonban túlkínálattal találkozunk. A csúcs felé széles, jól jelzett ösvény vezet, az utat menedékházak és tengerszemek szegélyezik.

A Muszalahoz közeledve utunk átmenetileg kettéválk, a kanyargós ösvény mellett választhatjuk a sziklán vezető, fémrudakkal jelzett mászóutat is. Nehéz terepre itt sem kell számítani, gyermekek számára azonban a könnyű szikla ideális gyakorlóterepet jelent. A csúcs Jastrebec felől nagyon kényelmes tempóban négy óra alatt érhető el. A Muszala tetején számos építmény, túrázó tömege és pazar kilátás fogadott. A csúcskő mellől egész útvonalunkat be lehetett látni. A Rila hegyei 2400 négyzetkilométernyi területen természetesen hosszú túrák is tehetőek. Jó néhány éve, még diákkoromban heteket töl-

A Midzhur csúcsa

töttem Erdélyben és Bulgáriában egy akkora hátizsákkal, amivel ma már egy napos túrára sem indulok el. Hálózásom sem lévén ma is emlékszem a hideg rilai éjszakákra, az élmény azonban mindenért kárpótolt. A trák eredetű Rila szó jelentése „sok víz”, és erre a tájék az itt található több mint 200 tó alapján rá is szolgál. A változatos természeti környezet mellett a környék legnevezetesebb látnivalója a Rilai kolostor, melyet most nem kerestünk fel újra. Akinek viszont ideje engedi, innen is indulhat hosszabb túrára a Muszala felé.

A TÖRTÉNELEM KERKE

A mászást követő nap programja a szófiai séta mellett a szerb csúcs megközelítése volt. Nagy távolság nem várt ránk, így hosszan időztünk a bolgár fővárosban. A múlt és jelen találkozásának sokféle tanúi lehetünk, ez a találkozás azonban Szófiában igen szembeötlő. Az egyik neofényes aluljáróban történelmi falak és városkapu maradványaival találkozhatunk, nem sokkal távolabb az utak szintje alatt a kicsiny, 14. századi Szent Petka Szamardzsijszka-templom tűnik szemünkbe. Az egykori Balkán szálló udvarán az építéskor feltárt, 4. századból származó, kör alakú templom, a Szent György-rotunda áll, melyet Szófia legrégebbi épületének tartanak. Az ősi falak dacolnak az idővel, nem úgy, mint Georgi Dimitrov mauzóleuma. A több kísérlet után sikeresen felrobbantott építmény helyén ma park és söröző fogadja a pihenni vágyókat. Remélhetően ez így is marad, és igaza

Múlt és jelen Szófiában

„Orosz templom” a bolgár fővárosban

A Koponya-torony részlete

lesz a betonmonstrum egykori lakójának: „A történelem kerekét nem lehet visszaforgatni.” A műemlékekben egyáltalán nem szűkölködő bolgár főváros elhagyását követően a szerb Stara Planina (Öreg-hegység) felé vettük az irányt. Ennek legmagasabb pontja a 2169 méteres Midzhur jelenti a Koszovó nélkül értelmezett Szerbia tetejét. A szétdarabolódott Jugoszlávia utódállamai közül egyedül Horvátország számára nem jutott kétezres csúcs, az itteni első helyezett, a Dinara „csak” 1832 méterre emelkedik.

AZ ÖREG-HEGYSÉGBEN

A Midzhur legegyszerűbben Topli Dol nevű falucskából és a Babin Zub irányából közelíthető meg. Topli Dol felé haladva előbb egysávos útra, majd a forgalom elől táblával lezárt szakaszra jutottunk. Rövidesen rájöttünk, a lezárás egyáltalán nem indokolatlan, az omladékos sziklákból ugyanis bőséggel jut az utakra is. Nem elegendő figyelmesen halad-

Épülő sípálya a Zabin Zub mellett

ni, a közáporból bármikor részesülhetünk. Az apró falu omladozó házai között lakókat alig találtunk, ők viszont elmondták, a Babin Zub felől sokkal jobban követhető ösvényt találunk a csúcusra.

Odáig viszont már nincs autóval járható út, vissza kell fordulnunk. Még egyszer átküzdöttük magunkat az omladékos szakaszon, majd óriási kerülővel megérkeztünk a Babin Zub, vagyis a Nagymama Foga elnevezésű sziklához. Ennek lábánál szállodában és hegmászóházban egyaránt éjszakázhatunk, a környéken pedig komoly fejlesztés, sípálya- és útépités jeleit láttuk.

A parkoló teraszáról feltárultak a környékbeli hegyek. Nem volt nehéz felmérni, öt csúcsot magában foglaló utunk legkönnyebb túrája következik. Másnap a jelzetlen, de jól kijárt ösvényen bő két óra alatt elértük a bolgár határt jelentő fehér köveket, köztük az egyiken felfedeztük a halvány Midzhur feliratot. A környező kiemelkedések határköveinek magasságát mérve a gyanú beigazolódtott, valóban Szerbia legmagasabb pontjára jutottunk.

A 952 KOPONYA TORNYA

A mászás nemcsak utolsó túránkat, hanem egyben utolsó napunkat is jelentette, délután Nis és Belgrád érintésével visszaindultunk Debreceben. Nis különleges látnivalója a Koponya-torony. Az 1809-ben elesett felkelők levágott fejéből épített három méter magas tornyot a birodalmukat féltő törökök a Nis–Isztambul út mellett állították fel. Valamikor 14 sorban, összesen 952 koponya alkotta a tornyot, amiből mára alig hatvan maradt, megtekintése azonban így is megrázó élmény. A szörnyű memememelő fölé 1892-ben emlékkápolnát építettek.

Esti belgrádi megállásunk városnézésnek még jóindulattal sem nevezhető, végigsétáltunk viszont a Kalemegdan erődítmény felé vezető úton, közben hosszan nézegettünk az árusokat és a mutatványosokat. A pólóingos bódé portékáin felirat: Koszovó az Szerbia, rajta pedig a világörökséghez tartozó ortodox kolostorok képe. Ez már nem a mi asztalunk. Akárminek a teteje is a Midzhur és a Gjeravica, érdemes volt megmászni.

A Stara Planina békés vidéke